

НОВИ САД - На данашњи дан 1878. године умро је српски добротвор Илија Милосављевић Коларац, велетрговац, један од највећих трговаца храном у тадашњој Европи. Сав иметак завештао за просвећивање српског народа. Био је саветник кнеза Михаила Обреновића за финансијска питања. Постао је члан Матице српске 1854. Године 1861. новчано помаже оснивање Српске правне академије у Новом Саду. С Томом Вучићем-Перишићем основао је Фонд за годишње помене палима за слободу отаџбине (1857). Од 1854. финансира објављивање домаћих и преведених литерарних дела, а године 1861. установио је Фонд за помагање и награђивање српских књижевника. Од 1875. он прераста у Књижевни фонд с капиталом од 10.000 дуката. Пошто није имао деце, целокупну имовину завештао је српском народу. Тестаментом је одредио: "Да се од свега имања образује Фонд из кога ће се временом имати подићи српски универзитет". Данашње репрезентативно здање "Задужбине Илије Милосављевића Коларца - Коларчевог народног универзиета" подигнуто је 1932.



**Данас је уторак 6. октобар.**

**1014** - Након катастрофе његове војске, умро је Самуило, словенски владар, који је 976. подигао устанак против Византије и основао државу, са средиштем у Охриду, која је у највећем обиму обухватала територије између Дунава, Коринтског залива, Јадранског и Црног мора. Свега неколико година после његове смрти та држава је престала да постоји.

**1536** - Енглески верски реформатор и преводилац Библије Вилијам Тиндејл спаљен је на ломачи као јеретик, према наређењу краља Хенрија VIII .

**1767** - Рођен је хаићански државник Хенри Кристоф, доведен са Гренаде као роб на Хаити, где се крајем 18. века прикључио побуни против Француза. После дворског пуча 1806. у којем је учествовао, и убиства цара Жан Жака Десалина, такође бившег роба, постао је 1807. председник Хаитија, а 1811. прогласио се царем.

**1773** - Рођен је француски краљ Луј Филип, познат као "краљ грађанин", који је владао од 1830. до 1848. Збачен је са престола у Фебруарској револуцији 1848. када је проглашена република, а 1850. је умро.

**1846** - Рођен је амерички инжењер Џорџ Вестингхаус, проналазач ваздушне кочнице за локомотиве и трамваје. Развио је и систем железничких сигнала и изградио турбине за хидроелектрану на Нијагариним водопадима, за коју је пројекат израдио Никола Тесла. Са те електране обезбеђен је пренос електричне енергије на даљину захваљујући примени Теслиног модела обртних магнетних поља (наизменичне струје). Основао је 1886. "Вестингхаус електрик корпорација".

**1876** - Рођен је српски сликар Милан Миловановић, професор Уметничке школе у Београду, који је радио пејзаже и портрете високог импресионистичког домета. Неким делима се приближио поентилизму, тежећи да постигне максимални ефекат светлости. Сликарство је студирао у Београду, Минхену и Паризу.

**1887** - Рођен је архитекта и теоретичар швајцарског порекла Шарл Едуар Жанре, познат као Ле Корбизје, један од највећих архитеката 20. века. Новим материјалима (армирани бетон, стакло, гвожђе) и грађевинским методама радикално је прекинуо традиционални начин градње, а његова теорија функционализма, оживотворена је низом објеката попут стамбених блокова у Марсељу и Нанту, зграде скупштине у Чандигару, швајцарског павиљона у Паризу, министарства просвете у Рио де Жанеиру. Дела: "Ка једној архитектури", "Прецизирања", "Модулор".

**1891** - Умро је ирски политички вођа и национални борац за аутономију Чарлс Стјуарт Парнел, који је увео нове методе у борби против Енглеза. Поставши 1875. члан британског парламента, отпочео је опструкцију у законодавном телу уз истовремену блокаду на терену. Затворен је 1881, али је и из затвора управљао борбом ирских националиста.

**1892** - Умро је енглески писац Алфред Тенисон, мајстор форме, поета необичне мелодичности. Тенисоново обимно и разноврсно дело изражава дух и расположење његовог времена: филозофске и верске сумње изазване еволуционистичким учењима као и склоност демократском поретку. Дела: поеме "Краљевске слике", "Принцеза", елегија "Ин мемориам", мноштво лирских песама.

**1893** - У Београду је почела да ради прва јавна електрична централа. Била је то термоцентрала једносмерне струје и осветљавала је градско језгро данашњег Београда. Првенствено су осветљаване улице али је коришћена и за рад трамваја. Међу најзаслужнијима за њен настанак био је њен конструктор професор Ђорђе Станојевић, ректор Велике Школе и пионир електрификације у Србији.

**1894** - рођен је српски писац Момчило Настасијевић, једна од најснажнијих песничких личности српске литературе између два светска рата и претеча модерне српске драме. Красио га веома специфичан стил и изузетна језичка инвенција. Завршио је Филозофски факултет у Београду и до смрти 1938. био професор гимназије. Писао је лирске песме, драме и приповетке са старосрпским мотивима. Дела: песме "Лирски кругови", приповетке "Из тамног вилајета", либрето "Међулушко благо", драме "Код вечне слаvine", "Недозвани", "Газда-Младенова кћи".

**1903** - Рођен је ирски физичар Ернест Томас Синтон Волтон, један од пионира нуклеарне физике, добитник Нобелове награде за физику 1951. С Џоном Дагласом Кокрофтом, с којим је поделио Нобелову награду, развио је 1929. први атомски акцелератор.

**1914** - Рођен је норвешки етнолог и истраживач Тор Хејердал, који је 1947. предводио шесточлану експедицију "Кон-Тики", препловивши сплавом око 9.000 километара између Перуа и пацифичког острва Туамоту близу Тахитија. Тиме је доказао да су древни народи могли да плове из Јужне Америке до полинежанских острва. Бродом направљеним од папируса, 13 година касније је препловио Атлантски океан од Марока до Барбадоса, показавши да није немогуће да је постојао додир старих Египћана с предколумбовским цивилизацијама у Америци.

**1927** - У филму "Певач цеза" с глумцем Алом Џонсоном, који је премијерно приказан у Њујорку, први пут се чуо глас глумца, што је означило почетак ере звучног филма.

**1930** - Рођен је сиријски државник и генерал Хафез ал Асад, који је на власт дошао у новембру 1970. ударом војног крила Арапске социјалистичке партије БААС. Председник Сирије постао је 1971.

**1937** - Друштво народа је осудило агресију Јапана на Кину, али то није имало никакве практичне последице за агресора.

**1972** - Најмање 208 људи погинуло је а више од 1.000 је повређено у железничкој несрећи код мексичког града Салтиљо.

**1973** - Нападом Египта и Сирије на израелске положаје на источној обали Суеца и на Голанској висоравни избио је "Јом Кипур" рат, четврти војни сукоб Израела и Арапа, окончан 22. октобра резолуцијом Савета безбедности УН о прекиду ватре.

**1976** - Војна хунта у Тајланду срушила је владу Сенија Прамода, а у сукобима на универзитету, између студената и војске, дошло је до крвопролића.

**1981** - На војној паради у Каиру исламски терористи убили су египатског државника Анвара ел Садата, председника Египта од октобра 1970. огорчени његовом одлуком да склопи мир са Израелом.

**1989** - Умрла је америчка филмска глумица Бет Дејвис, која је снимила више од 80 филмова и остварила низ великих драмских улога. Филмови: "Опасна" (Оскар), "Џезабел" (Оскар), "Мале лисице", "Елизабета и Есекс", "Хуарез", "Шта се догодило са Беби Џејн", "Све о Еви", "Свадебни ручак".

**1989** - Тајфун "Анђела" усмртио је најмање 108 људи на филипинском острву Лузон.

**1990** - Умрла је прва жена ратни пилот код нас Марија Драженовић-Ђорђевић, која је у саставу 113. ловачког пука учествовала у Другом светском рату у борбама на Сремском фронту 1945. Летачки испит положила је 1939. са само 15 година.

**1991** - Индонежански војни авион ударио је у Џакарти у зграду владе, усмртивши 102 и повредивши више од 5.000 људи.

**1992** - Савет безбедности УН Резолуцијом 780 основао је Комисију за испитивање ратних злочина у претходној Југославији, састављену од међународних експерата.

**1994** - Прошавши кроз демилитаризовану зону под контролом мировних снага УН у близини Сарајева, снаге сарајевске муслиманске владе убиле су четири медицинске сестре и 16 српских војника.

**2000** - Слободан Милошевић, до тада председник СРЈ, честитао је победу новоизабраном председнику СРЈ Војиславу Коштуници.

**2007** - Умро је Лаза Ристовски, музичар и композитор. Свирао је у групама "Смак" и "Бијело дугме" и представник је генерације која је обележила рок сцену негдашње Југославије.

(Танјуг)